

bestimmte Richtung ihrer Bedeutung festgelegt waren, sondern einfach eine charakterisierende «dazugehörige» *Ableitung* darstellen sollten, erst sekundär haben sie *unterscheidenden*, augmentativen oder diminutiven Sinn angenommen, aus dem dann mit hinzutretender *Bewertung* pejorative oder kartitative Färbung werden konnte (cf. *-one* im Kapitel «Suffixe» RLiR, XI).

Ein knapp gehaltenes Beispiel eines *Cuestionario de Toponimia* schliesst den (wie aus der Länge der Recension ersichtlich) inhaltsreichen Band der *Actas* des jacetaner Kongresses von 1948 ab.

Alwin KUHN

MANUEL ALVAR: *Los nombres del «arado» en el Pirineo. (Ensayo de Geografía lingüística.)* Buenos Aires, Instituto de Filología Románica, 1950. («Filología», II, 1-28.)

Bell treball de geografia lingüística en què han estat aplegades les diverses denominacions d'aqueixa eina en els dialectes de la vessant pirinenca meridional i el Rosselló, i se'n delimiten les àrees lèxiques. Gairebé tots els noms referits van documentats amb textos antics i moderns, i acompanyats de bones il·lustracions amb dibuixos i fotografies dels tipus actuals i amb reproduccions dels capitells, miniatures, tapissos, etc., que representaven les formes d'arada antigues. A la pàg. 27 hi ha un quadre resum, agudament comentat, amb els noms de l'arada en el basco-romànic, l'alt-aragonès i el català septentrional.

Encara que tot el treball està elaborat amb el rigor habitual en el jove professor Alvar, ens permetrem algunes observacions referents a la dialectologia catalana. Quasi tots els punts aragonesos en què l'ALC (mapa 135, *l'arada*) consigna la forma *aladro*, que el Sr. Alvar inclou en el domini lingüístic català (pàg. 19), no són pròpiament de llengua catalana, com Benasc (punt 2), Campo (1), Graus (17), Fonç (15) i Binèfar (16). || El mot *arreu* no és, àdhuc en l'accepció d'arada, solament propi de les regions frontereres d'Aragó, segons considera l'autor (pàg. 19), puix que, a més d'ésser ja bastant interiors algunes de les localitats esmentades d'aquell mapa, com Sort (punt 7), Tremp (22), Balaguer (41), Artesa de Segre (23) i Lleida (40), s'endinsa pregonament aqueix mot *arreu* (i la forma secundària *reu*) pel Principat, arribant al català oriental, per tal com, segons el *Diccionari Alcover-Moll* (II, 20), compareix també amb l'esmentada accepció a l'Alt i Baix Urgell (Organyà, Ponts, Pradell), el Berguedà (Pobla de Lillet, Bagà, Casserres), i fins i tot a Tarragona. || La suposada forma valenciana *aper*, 'eina de llaurança en general', que el *Diccionari Alcover-Moll* (I, 727) va copiar del *Diccionario valenciano-castellano*, de Constantí Llombart, s.v., no és cap provençalisme directe, com apunta el senyor Alvar (pàg. 19, n.), sinó únicament un calc servil del castellà *apero*, fet per Escrig i admès per Llombart i per Alcover. || La forma de Girona *coltell* (secundàriament *contell*), que Mons. Griera identifica amb la rella de l'arada (BDC, XI, 88), identificació de la qual el Sr. Alvar dedueix conclusions importants (pàg. 27), no n'és, en realitat, més que una peça accessòria, una «espècie de ganivet que s'aplica a l'arada i serveix per a obrir la terra pel cim i facilitar la penetració de la rella», segons la descripció del *Diccionari Alcover-Moll* (III, 273). || La grafia *reya* d'un document medieval de Santa Coloma de Queralt no és pròpiament «un caso de yeísmo», com interpreta el Sr. Alvar

(pàg. 9), sinó que *y* era i és el resultat normal de *G'L* (i *L+y*) — diferent de *l* < *ɫ* — a les Illes Balears i gran part del català oriental (*BDLIC*, IV, 268; *BDC*, VIII, 22). || Encara que l'autor exclou del seu estudi les formes catalanes no frontereres (pàg. 18), caldrà comptar també entre els tipus d'aquesta eina pirinenca l'*arada mussa* asimètrica de fusta, pròpia de l'Alt Empordà, que ha estat descrita recentment pel Sr. R. Violant i Simorra (*Síntesis etnográfica del Pirineo español y problemas que suscitan sus áreas y elementos culturales*, Zaragoza 1950, pàg. 27). || Cal també advertir alguns petits errors en la transcripció dels mots catalans, com *coltel* (pàgs. 19, 21, 25, 27) per *coltell*, i *llaure* (pàg. 25) per *llaura*; el proverbi rossellonès citat «Calpas many posar l'apè davant dels bous» (pàg. 8), és, en realitat, «Cal pas mai passar l'aper davant dels bous».

Aquests petits detalls no entelen l'excel·lència de l'assaig del Prof. Alvar, el qual presenta l'estimable novetat d'atendre a les àrees lèxiques, i no limitar-se als límits fonètics i morfològics, com solen fer quasi tots els investigadors de geografia lingüística.

M. SANCHIS i GUARNER

ARMANDO DE LACERDA: *Análise de expressões sonoras de compreensão*. Coimbra 1950. 248 pàgs. («Acta Universitatis Conimbricensis».)

El Sr. Lacerda havia publicat anys enrera un treball sobre els *Comportamientos tonales vocálicos en español y portugués* (1945, amb la col·laboració de la Sra. M. J. Canellada) i uns *Estudios de fonética y fonología catalanas* (1948, amb la col·laboració del Sr. A. M. Badia i Margarit).¹ És, doncs, un especialista de les qüestions de fonètica peninsular el qui publica el present volum.

L'autor tracta de resoldre el problema següent: l'entonació significativa — ell en diu l'«expressió» — d'una frase, d'un mot, ¿va o no va lligada als fenòmens físics i fisiològics que acompanyen la seva emissió? Un mateix fonema, *a*, per exemple, pot expressar molts sentiments diversos (dubte, fastig, sorpresa, entusiasme, etc.); el Sr. Lacerda es pregunta si existeixen relacions constants entre els caràcters del fonema *a* i els sentiments que pot traduir.

L'element fisiològic queda determinat per l'ús dels aparells d'enregistrament gràfic de la física moderna: totes les modalitats sonores, fins i tot les menys importants, tenen correspondència en la corba obtinguda.

L'element psicològic és objecte d'una classificació analítica preliminar. L'autor identifica uns cinquanta tipus diversos d'«aspectes de l'expressió» (rapidesa, precisió, satisfacció, sorpresa, acceptació, incertesa, interrogació, descripció, tristesa, estima, menyspreu, hostilitat, admiració, etc.). Per tal d'estudiar-los enregistra la veu d'un subjecte parlant, que prova de posar-se en circumstàncies imaginàries convenientes. La veu enregistrada, després d'una preparació seriosa del subjecte, és escoltada diverses vegades per notar-ne els caràcters subjectius; per altra banda, l'autor estudia el *cronograma* de la mateixa paraula. Obté la *línia tonal* (freqüència del so en funció del temps), a la

1. Vegeu recensions d'aquestes dues obres, per A.-M. BADIA I MARGARIT i M. SANCHIS I GUARNER, en *ER*, I (1947-1948), 203-204 i 225-226, respectivament.